

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

SZERKESZTŐSÉG

hova

a lapba szánt kéziratok
reklamációk és
előfizetési pénzek
küldendőik

Székelyudvarhely,

Bethlen-u. 5.

ev. ref. papi lakás.

FŐSZERKESZTŐ:

NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

VAJDA FERENCZ,
székelyudvarhelyi ref. pap.

KIADJA:

Az Erdélyi Ref. Egyházkerület

»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:

minden vasárnap egy iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

A szépség vallása.

»Velence kövei«-nek halhatatlan írója hirdette legnagyobb ékesszólással az új evangéliumot. Azt, hogy a szépség vallás és ha az emberiség ennek az új vallásnak zászlaja alá sereglik, megtalálja azt, a mit a világ legnagyobb szerű szellemi és erkölcsi mozgalma, a keresztyénség, nem tudott számára (legalább e földi életre néze nem) biztosítani a *megváltást*.

A hitében szegénynyé lett s megváltás után sovárgó és azt másban, nem a szerintük idejét mult keresztyén hitben kereső intelligens elméknek mindenütt tetszett a gondolat. Az új vallás eszméje bejárta a világot. Közkeletűvé lett a »művészi nevelés« eszméje, a mi voltaképpen azt akarta s akarja jelenteni, hogy nevelés a művészet segítségével.

Nálunk is éleshallású fülekre talált a Ruskin gondolata. Az állásánál fogva legelső nevelő, a volt kultuszminiszter apostolkodó szavai visszhangra találtak; legalább szóban szárnyra kelt a »művészi nevelés« igéje. A »Kárpátoktól az Adriáig« művészi nevelt mindenki, a kinek bármi czimen csak valami kis köze is volt a neveléshez.

A szónál azonban alig vittük többre. A jelszónál maradtunk, mert mikor a kivitelre került volna a sor, nem tudtuk hol kell megfogni a dolgot. És nem is megyünk a jelszónál tovább soha sem; mert a szépből, a szép megértéséből és műveléséből olyan általános vallást teremteni, mely az ember cselekvését mozgassa, irányítsa, nem lehet. A szép csak egyes kiváltságos lelkeknel lehet mozgató erő, ha csak úgy nem magyarázunk a dolgot, hogy a jó cselekedet, szép cseleke-

det is. De hát ez meg játék volna a szavakkal és semmi más.

Valamint a jó szeretete nem egy a szépnek szeretetével, mert a jó és nemes lelkek egész nagy sokaságának alig van valami érzéke a szép iránt, azonképen a szépnek szeretete sem egy a jónak szeretetével és cselekvésével, a mint ezt szintén számos példa igazolja. »Ki a virágot szereti, rossz ember nem lehet,« poetikusnak elég poetikus u. n. axioma, de igazságnak éppen nem igazság; legalább is nagyon távol van tőle, hogy abszolút igazság legyen.

A szépség kultusz drága kultusz, éppen azért általánossá soha sem lesz. A mig kiváltságosak lesznek (s mikor nem lesznek? ki tudna e kérdésre felelni?), a szép kultusza keveseknek kiváltsága lesz. A beati possidentes osztályának szabadalma. Az emberiség óriási többségét képező, fizikai munkát végző köznépeknek nincs ideje a szépség iskolájának végig járására; nincs sem ideje, sem módja a művészi szép megértéséhez és élvezéséhez szükséges esztétikai neveltség megszerzésére. A köznép nagy tömege a művészi szépre nézve beláthatatlan időkig analfabéta marad.

Az új vallás tehát nem lehet népvallás, e nélkül pedig nem is vallás; mert a vallások főismertető jele, elterjedésüknek, hódításuknak titka éppen az, hogy a sokaság erkölcsi szükségletének megfelelők.

A néphez a szép révén egyenes uton eljutni nem lehet. Csak annyiban lehet, a mennyiben a szép a jónak szolgálatában áll. A nép előtt a legszebb, a legnagyobb erkölcsi fogalom a jóság és nem a szépség. Ha a szép a jót tünteti fel, azt érzékíti, az egyszerű ember is megérti, élvezi és buzdul rajta. Innét van az, hogy a köznép a val-

lasi tárgyú szép művészeti termékeket szereti, becsüli, sőt tiszteli, noha a más tárgyakra keveset ad.

A vallásnak a *jóság* a fundamentuma. S minél nagyobb, minél teljesebb a jóság, annál biztosabb a fundamentom. És van-e a nap alatt nagyobb, felségesebb jóság, mint a mi Urunk Jézus Krisztusnak jósága, van-e magasztosabb, fenségesebb vallás, mint a Krisztusi jóságra épített keresztyén vallás?

Hogy mindez ideig a megváltás itt e földön még nem teljes, az Isten országa még nem jött el, következik-e ebből, hogy a keresztyén hit idejét multa s új megváltás után sóvárogjunk? Nem és ezerszer nem! Hogy olyan nagy mű (a legnagyobb, a mi emberifogalmaink szerint elérhető) létesüljön, ahhoz az időknek hosszufolyása szükséges. Az Urunk születése óta eltelt századok csak másod perczek az örökkévalóság órájának czimlapján. A megváltás teljessé lesz. Bizzunk benne fiúi bizalommal s dolgozzunk rajta a hangya szorgalmával. És ne keressük ott a megváltást, a hol azt a dolog természeténél fogva meg nem találhatjuk.

Ezzel nem azt akarjuk mondani, hogy a szépségnek szerepet ne juttassunk a megváltás folyamatos művében. De igen. Juttassunk. Csak-hogy ne többet, mint a mennyire képes és akként a miként siker elérésére képes.

A szépség nem vallás, de segítheti a vallást. És segíti is ha a jó érvényesülése iránt érzelmeiket gerjeszt, a jónak cselekvésére az akaratot ösztönzi.

(Székelyudvarhely.)

Ember János.

TÁRCZA.

A XVI. század vallásos költészete.*

— Irta: Nagy Elemér. —

A XVI-ik század protestáns költészetéről, különösen pedig a jeremiádokról akarok felolvasást tartani, a költemények azon fajáról, melyek a XVI. század forrongó viszonyai között keletkeztek, vallásos tartalmuak s egyszersmind a kor politikai viszonyaira vonatkoznak. Sötét hangulatok, borongó érzések, lobogó szenvedélyek és riasztó emlékek azok, amelyek a XVI-ik század vallásos költészetében ránk maradtak. Mik voltak ezen költészetnek a mozgató eszméi, csak úgy érthetjük meg, ha a kor politikai és vallási viszonyaiba — melyekben e költészet gyökerezik, belepillantunk, s látni fogjuk, hogy e költészet mozgató eszméi e kor uralkodó alapérzései voltak.

Szulejman a hatalmas török szultán eltiporta Szabácsot, el Nándorfehérvárt és Zimont, de nem volt senki, a ki a nemzet karjával feltartóztatta volna. II. Lajos felkelésre szólította ugyan a ne-

* Fölolvastatott a székelyudvarhelyi ref. egyház egyházi estélyén 1901. decz. 18-án.

Ne mondjátok . . .

Ne mondjátok, rideg, sivár az élet,
Hol a szív vágya föl hiában éled.
Hogy az siralom-völgy csupán!
Örök szeretet napja ragyog abban,
Meg nem szünőleg, szakadatlan
S ezer virág fakad nyomán.

Régen-régen, kicsiny gyermek-koromban,
A mennyet én ott benn, szivemben hordtam . . .
Oh, akkor mily boldog valék!
Nem láttam mást, a merre jártam, mentem,
Hogy az örök, szent szeretetben
Milyen közel hozzám az ég

Azóta, bár sokat gyötört az élet,
Megismerém a bűt, a sötétséget,
Az élet mit se változott . . .
S ha néha mégis tán ridegnek látom,
Okát akkor abban találok,
A menny szivemben nincsen ott

Kinek szivét be szeretet tölti,
Nem bántja azt, mi muló, nem, mi földi,
Mert benne mindég Isten él;
Boruljon bár élete sötét gyászba,
Szívében van a menny világa
S muló gyönyörrel nem cserél.

A boldogság tőlünk nincs messze, távol,
De annak fénye csupán ott világol,
Hol a szivben szeretet ég;
Nincs ott, a hol fényes, rideg világ van,
De könnyező szem mosolyában
Mindig ragyog, ott van az ég!

Balázs József.

mességet, de ennek lanyha gyülekezésére megfordult, talán hogy biztosabb helyen határozza el, hogy hol fogja a jövődő farsangot tölteni. Mert csodálatos nyugodt bölcsesség lakozik vala akkor a magyar király udvarában, hogy midőn az ország déli részein a hamvadó és üszkösödő romok között a török dult és égetett, Magyarország királyi udvarában a mulatozások, lovagjátékok egyre folytak.

A király helyett felkelt a nádor, a sánta Báthory István 18 ezer emberével. Felkelt az ellenzékieskedő és hazafiaskodó erdélyi vajda, Szapolya J. is. Ő volt ez időben az az ember, a ki legtöbbször nézett, akit legtöbbször néztek, 30000 emberével Lippa alá ment, s ott aztán meggon-dolkozott. Ha Báthoryban és Szapolyában akkor igazi hazaszeretet van, s ha a két nagy ur 48 ezer jó magyar vitézzel összefog, megállíthatják Szolimán diadalszekerét egyelőre, talán örökre. De mindkettőben felebredt a jogos aggodalom, hátha a mozgalom által a másik győzne. Mindkettő örö-mestebb áldozta fel Magyarország szerencsáját, semhogy a másikat segítette volna előhaladásában, s így Szapolya tovább ment, békében azon meggyőződéssel, hogy M. ország nagyon sokat vesz-tett, de a másik vetélytárs nem nyert semmit. Szulejman diadal szekere pedig eltiporta Péterváradot, Eszéket s el Mohácsot!

A mi ifj. egyesületünk.

Kedves olvasó! A mit itt olvasni fogsz az sem egyháztörténet, sem élettörténet, sem irhatnáság vágya, hanem ugynevezett egyháztársadalmi munka. Már régebben is leirhattam volna. Mint terv és szándék ott lappangott a lelkemben, de addig nem akartam elérkezni vele a mig teljesen ki nem próbáltam a módszert. És ha most arra kérnének határozzam meg miféle módszerrel tudtam elérni egyháztársadalmi téren eredményt nem tudnám megmondani. Van ebben minden: rábeszélés, szép szó, szidás, elkeseredés (midkétrésről) harag, fenyegetődzés, irigység, lemondás; van nyugalanság, álmatlan éjszakák, fufang a mennyi csak kell és ha egy-egy lépéssel előbbre haladtunk van mindenek felett valami megnyugtató csendes öröm: a törekvés jutalma.

De hogy ne menjek ajtóstól a házba, elől kezdem. Ezelőtt hat évvel jöttem ide, a hol vagyok. Az egyház összes épületei kivéve kettőt, az iskolát és a tanítói lakot, — romba voltak. A papi kert tele dudvával, egy öreg ponyik almafa jelezte, hogy itt régen, nagyon régen szebb élet volt. Még néhány husosszilvafa, ribizli, egres és málnafák, összenőve kláriszal, liczeummal és a mi nemü gyom ezek között felnőhetett. A szomszédok házi állatai itt nyaraltak és hűsöltek a nyár hevébe, a harangozó fia innen járt ki zsákmányra az öreg nyugalmazott tanító gyümölcsösébe. Én is itt kezdtem meg egyháztársadalmi munkásságomat. Kitisztítottam a kertet a saját költségemen, óltoványokat hoztattam a saját pénzemen. A hivek egyrésze aggódott, hogy a fákat miért vágattam ki, különösen a ponyikot. A másik része

biztatott, hogy ugy sem lesz abból fa soha a mit oda ültetek, mert az a kert vadvizes. Csináltattam hát kánalist is, szintén a magam költségén. Közbe meglátogatott egyik előkelő hivem. Hozott néhány fürt szőlőt és egy pár körtét. Szívesen fogadtattott természetesen és megkezdődött a beszélgetés. Beszélgettünk egyről-másról, majd a népről. S elképpedve hallám az én hiveim természetrajzi leírását. Hogy az én hiveim részegesek, korcsmázók, verekedők, lopnak, megbizhatatlanok és erkölcstelenek, templom kerülők és aljasok. Punktum. Csaknem sirt a nép romlottsága felett, mint valamelyik ó-testamentomi próféta. Még én kezdtem vigasztalni, a midőn hirtelen mint egy belső világozástól áthatva megragadta a kezem: »Tiszteletes atyám ezt a népet mivelní kell, alakítsunk közművelődési együletet, vegyük magunkhoz a népet stb.« És ellőn határozva, hogy alakítunk közművelődési együletet.

Összehívám tehát a falut egy szép vasárnap délután. Megjelentek teljes számmal, kivéve az én vendégemet, a nép barátját. És lőn nagy beszédek kíséretében megalakulása egy olvasó együletnek. Alapszabályokról nemigen beszélgettünk, mert én nem biztam a hivek lelkesedésében. T. i. a tagsági díj kérdésénél többen kiosontak s hasonló szándékot többeknek szeméből kiolvastak. Mindazonáltal a munkát megkezdők. A tanítóval együtt olvasánk ujságokat, magyaráztuk a politikai helyzetet. Én ismerttettem Széchenyi Istvánt, majd Arany Jánost és Petőfit. Ennek daczára látogatóink száma hétről-hétre apadt. Az én vendégem, a nép barátja is eljött egy alkalommal, de mert a felolvasás őtet zavarta felszólt, hogy ne olvassék hangosan. Ebből vélemény csere, majd

A mohácsi vész után Sz. csakugyan király lett. A mérsékelt honfiak kifejezték ugyan, hogy nem annyira Ferdinándtól, a ki a királyi széknél kérdésbe jó, idegenkednek, a kit a szelid és békés emberek ismernek, hanem inkább bármiféle veszedelmet elszenvedni, sem hogy Magyarországon német legyen a király.

Ime a régi dal a németek elleni gyűlölségről, mely a XVI-ik sz. vallásos költészetében felhangzik, mint a századnak egyik uralkodó alapérzése. Szapolya mellett Ferdinándot is megválasztották királynak, s így a két királylyal csakhamar két ország és két nemzet támadt Magyarországból. Oly szerencsétlen állapot ez, a minek következtében a XVI. sz. vallásos és hazafias költészet a legnagyobb panasszal telt el s az ország pusztulását egyenesen isten büntetésének tekintik. Így lesz a két ország következtében a fájdalomnak ez a kitörése, a panasznak ez a zokogása a század második uralkodó érzése, mely hazafias és vallásos elbeszéléseinkben, a jeremiádokban mindig fel-fel bug.

Elképzelhető, hogy a két király, két ország mellett a politikai és erköcsi elvek mennyire meglazulnak és a pártossággal járó hősök mennyire elharapóztak. Az európai események s a hazai politikai válságok forgó szele hajtotta a nemzet nagyjait egyik táborból a másikba. S ez a hűt-

lenség, s a politikai és magán erköcsök teljes züllése főurainknál, s főpapjainknál mutatkozott. Állításaink igazolására hivatkozhatunk egy néhány példára. Ott van — Tárdai Pál a hatalmas egri püspök, majd esztergomi érsek, Tokajban Sz.-hez csatlakozik, hogy esztergomi érsek lehessen, a következő évben már ott van Ferdinánd mellett, hogy két év mulva vissza kanyarodjék Sz.-hez. Ott van Frangepán Kristóf, a ki a Ferdinándnak adott hűség fejében azt kívánja, hogy nevezze ki Magyarország főkapitányának. Mikor egy pár nap alatt kívánsága nem teljesül megfordítja a köpenyét s a mig Csetinyben Ferdinánd mellett szónokol, tótországi rendekkel Döbrán Szopolyait ismerteti el Magyarország királyának. Perényi P., Nádasdy T. politikai pályája sem különb.

A lelkekben valami mélységes láng lobogott. A váraknak, kincseknek, birtokoknak elolthatlan szomszja égett. Ez lobogott ez időben az utolsó kurta nemesben is, aki jogában és erejében bizakodva a szegény földjét elfoglalja, s az igazságszolgáltatásnak karddal áll elébe.

Báthori István a nádor — a mint Kerékgyártónál olvashatjuk — a mohácsi vészből menekülve, az egyház kincseit a káptalan pecsétjével menekülő pécsi kanonokoktól elrabolta s mikor a szegény papok kérték vissza, féktelen káromkodással üzte őket vissza, el,

szóváltás és egy kis parázs összekoczanás lett s az én vendégem, a nép barátja kinyilatkoztatta, hogy többet felénk sem jön. Még egyszer megpróbálta, hogy helyes irányba terelje az egyleti működést. Egy iv papiron nemzetgazdasági, történelmi, társadalmi, erkölcsstani, bölcsészeti és hit-tani kérdéseket irt össze, közöttük ilyeneket: »Mit csinál az ember halála előtt öt percczel?« Örökre sajnálom, hogy ezek a kérdések az emberiségre nézve ismeretlenek maradtak, mert visszaadtam neki s ezzel közös munkálkodásunk fonala egyszer s mindenkorra ketté szakadt.

Lelkes egyháztársadalmi ténykedések között borult reánk az első karácsonyi éjszaka. Meghatva futottam vissza emlékezetemben az elmúlt karácsonyi ünnepek eseményein s kegyelettel készültem, hogy az első karácsonyt az én templomomban méltólag fogadjam. Áhítatos készülődésem közepette azonban valami különös zaj vonta magára figyelmemet. Mintha megmozdult volna az egész falu. Ajtócsapkodás, beszéd, lárma, másutt sikoltás, kaczagás, olykor egész csoport futkosása az utcán, vad kurjongatás, trágár népdalok, cigányzene s lövöldözés mindenfelé. Szent Isten, mi lehet ez? Egyedül voltam, vártam, hogy valami nagy szerencsétlenség kipattan a sötét éjszakából. Semmi. Csak ez a zaj tartott tovább. Másnap, karácsony első napján, urvacsora osztás volt. Az én kurátorom álmos szemmel, bágyadtan jött fel az urasztaláról gondoskodni. Kérdeztem, mi történt az este a faluba? »Hát istálom, karácsony éczakáját virasztottuk, itt ez a szokás.« A temp-

lomom e szokás mián, csak úgy kongott az üres ségtől. A kik ott voltak, azok is nagyára pityuson szenderegtek. Csak az »Ámen«-ekre pislogtak egy-egy laposat reám. Kivülről pedig behalszott a vad zsvaj, a pisztoly ropogástól pedig sokszor a saját hangom nem hallám. És így ment ez másod és harmadnapján. Ünnepelvén éjjel és nappal az Istvánokat és Jánosokat; Isten és az ő egy-szültött fia, Jézus alig kaptak valamit az ünnepély fényéből örömeiből és a hálaáldozatból.

(Folyt. köv.)

Kovács László

Isten igéje.

— Jó tanácsok. —

Mát. VI. 33.

Az életnek minden időszakában szükségünk van a jó tanácsra. De, talán leginkább érezzük az idő forduló pontján hogy milyen tanácstalanok vagyunk. Kapkodunk fűhöz, fához; kérdezzük az embereket, hogy mi tevők legyünk: de biztos utmutatást senki sem tud adni. Aztán az emberek tanácsa sohasem őszinte. Mindig valami érdekléssel van összekötve. Mégis sok ember azután indul, vagy éppen meg sem kérdez senkit.

Vajjon, hányadik embernek jut eszébe, hogy ahoz a tanácsadóhoz forduljon, a kiben soha sem csalódott senki? Kicsoda kérdezi meg a *bibliát*, s benne az *ur Jézust*, hogy mit tanácsol? Bizony, azt hisszük, hogy nagyon kevés az ilyen embe-

Az országgyűlési emlékek telve vannak felháborodással a rabló magyarok ellen... Az 1538-iki országgyűlésen jelenve meg Pethő J. özvegye, hogy kérje *Kecsethy* püspök megbüntetését, a ki mintegy százezer frt. értékű aranyat, ezüstöt Tá-tika várából elrabolt s azután őt várnépével együtt elüzte. Az országgyűlés megadta a szegény özvegynek az igazságot *szóval*, de tettel nem volt, aki a püspökön végrehajtsa... Siralom ezen időben rágondolni a magyarországi nagyoknak, a főpapoknak a viselkedésére. Igazán mondja Beöthy Zs, hogy a középkori rablóvilág behullatta hoz-zánk egy-egy magját, de ez a rablóvilág a mo-hácsi vész után volt a leggyászosabb.

Csoda-e, ha ilyenek láttára a század vallásos és hazafias költészete mély váddal, panasszal zug a garázda magyarok ellen s ha e század költé-szetében fel-fel sir a panasz az ország nagyjainak erkölcstelensége és hűtlensége következtében. Ez a korszak *harmadik uralkodó alapérzése*.

A kor eme vázolt alapérzései a XVI-ik szá-zad költészetének mozgó eszméi. És épen ezen vonásuk az, amely ezen egyszerű, mesterkéletlen, minden magasabb költőiség nélkül szóló énekeket olyan meghatókká és megrázókká teszi?

A XVI-ik század vallásos erkölcsi élete is nehéz küzdelmek között vivódott, míg mindkét oldalon: kath. és prot. részen felemelkedett és megállapodott. És ez természetes is, mert nagy világtörténelmi jelentőségű mozgalmak soha sin-

cenek az erők felszabadulása, sőt lázongása nél-kül, nagy jelentős századok, melyek koroknak szolgálnak mesgyéül, a hatalmas átalakulások éve el sem képzelhetők másképp, mint forrongásokkal. Hogy indult meg e küzdelem, azt előre sejteni sem lehetett, valamint azt sem, hogy milyen mér-veket ölt? Mert ugyan ki figyelte meg a termé-szeti tünemények világában, hogy mi a támadó és zugó vihar keletkezése és hatása? Ki tudja megmondani, hogy mely lebegő áramból lesz a tisztíva romboló zivatar? A tudomány eszméinek világában is (igy) hasonló folyamatot tapasztalunk. Mert itt is egyik eszme még ki sem fejlődik, elnémul, a másik riadó visszhangot kelt. Az egyiknek nincs semmi hatása, míg a másik kor-szakos fordulatot idéz elő, a nélkül, hogy a meg-indítója elterjedéséről, hatásáról eleve csak sejte-lemmel is birt volna. Megvagyunk győződve, hogy Luther sejtelmével sem birt annak, hogy mi lesz az eredménye a wittenbergai vártemplom ajtajára kiszegezett 95 tételnek, mert hiszen már azelőtt sok rajongó lélek nemes álma foszlott el a meg-testesületlen eszmék világába s annyi kiváló lélek lelte halálát a máglyák tűzében, a mint a Bres-ciai Arnodok, Savanarolák, s Huszok példája bizo-nyítja, s ime Luther 95 tetele 15 nap alatt egész Németországon elterjedt, s 30 nap alatt egész Olaszországot bejárta, s az egész nyugati keresz-tyénségben vallás erkölcsi értelemben felidézte a válságos küzdelmet.

(Folyt. köv.)

rek száma. Hogy is ne, hiszen sok embernek még bibliája sincs. Szomorú állapot ez. Eppen olyan, mint a katona, a ki fegyver nélkül megy a csatába. Természetes, hogy elbukik. A keresztyén ember is egy harcos. Fegyvere a biblia. Fővezére a Krisztus. S az ellenség? A bűn a maga ezerféle nemeivel. Itt közöny a neve; amott pazarlás, másutt fényűzés; sokhelyt verekedés, veszekedés, gyilkosság. De, bármerre tekints, mindenütt feltalálhatod a bűnt. Néha éppen jóbarát képében jelenik meg. Nohát, ki tudna ilyen nagy és erős ellenséggel megbirkózni, tanács nélkül annak várait ki tudná bevenni?

Hallgassunk meg azért egy pár jó tanácsot a bibliából. Hátha hasznát vesszük az életben.

Vigyázzatok és imádkozzatok, hogy kísértelbe ne essetek, mert jóllehet a lélek kész, de a test erőtelen (Máté XXVI. 41.) Jézus mondja e szavakat a tanítványoknak, a kik nem tudtak egy néhány pillanatig vele virasztani. Ennél hatalmasabb intés nekünk sem szólhat. A keresztyén ember is azért esik törbe, mert nem vigyáz és nem imádkozik. Imádkozzatok azért szüntelen, mint az apostól is mondja és akkor a kísértő nem vesz erőt lelketeken.

Alázzátok magatokat az Ur előtt és felmagasztal titeket (Jak. IV. 10.) Az alázatosság nagy parancsát ma sem ismerjük. Tekintsünk csak szét az életben, és nézzük meg, milyen fenn hordják az emberek a fejüket. Az egyik ösiségre, nagy elődeire, a másik ruhájára, a harmadik tudományá-

emez vagyonára büszke. S az ilyenek tudni sem akarnak az Urról, a ki mindenek felett áll, kinek mindenünket köszönhetjük. De, hányadik ember dicsekedik azzal, hogy ő alázatos, szelid? Pedig nekünk mondja Jézus: *Tanuljátok meg tőlem, hogy én szelid és alázatos vagyok.* Boldog ember az, kit a Krisztus tanít alázatosságra; de jaj annak, kit a gyomoruságok aláznak meg.

Meglássátok, hogy eltávoztassátok a telhetetlenséget, mert, ha bővölködnek és valakinek az ő gazdasági, nem azokban vagyon annak az ő élete (Luk. XII. 15.) Miben vagyon tehát a mi életünk

— kérdik talán sokan — mikor a bibliának e szavait olvassák? Hát nem a kenyér táplálja-e testünket, nem a vagyon éltet-e? Kinek pénze van, az ur; a ki szegény, az számba se jó: mondják sokan. Pedig a valóságban nem így van, kedves olvasóm. A földi javakban csak testi élet van. Azok csupán arra valók, hogy velük testünket tápláljuk, de az apostal szerint, a test *magára semmit sem használ, a lélek az, mely megelevenít.* A mi életünk tehát a lélekben van. A test elmulik egykor, de a lélek mindörökké megmarad. A halhatatlan léleknek egyedüli *tápláléka a biblia, az Isten igéje.* Aki ebből a forrásból táplálkozik, az soha meg nem szomjuhozik. A ki ettől kér tanácsot, az el nem téved.

Keressétek azért az Isten országát és annak igazságát s mindezek megadatnak nektek. (Mát. VI. 33.)

Paulus.

OJAMA Japán fővezér.

Hazai krónika

— 1905. jan. 5. —

Ő felsége, a király jun. hó 2-án este 7 órakor Budapestre érkezett. Jövelete a bonyolult helyzet tisztázásával van kapcsolatban. Ugyanis, a király személyesen akarja az országgyűlést berekeszteni, s a felelősminisztereken kívül esetleg más államférfiakat is meghallgatni.

A pártok új esztendeje. Szokás szerint az egyes pártok tagjai az idén is felkeresték a pártvezéreket, hogy kifejezzék nekik szerencse kívánataikat. Sokat és új dolgokat vártak a vezérek

szájából, de hát már annyit beszéltek, hogy újat ők sem tudtak mondani. *Tisza* miniszterelnököt Erdély Sándor volt igazságügyiminiszter üdvözölte. Azt mondotta, hogy ez a mostani zavaros helyzet átka a magyar nemzetnek. *Tisza* védelmezte a szabadelvű-párt eljárását, jogosnak mondja a képviselőház ex-lex-ben való feloszlását, a miért ő mint miniszterelnök a felelős. Célja az, hogy az utódjának rendes parlamentet hagyjon. *Kossuth* Ferenezet Polonyi Géza üdvözölte a párt nevében; *Bánffy* Dezsőt Eötvös Károly, Gr. *Apponyi* Gulner Gyula. Az Ugron párt kimondotta, hogy belép a *Kossuth* pártba. Érdekes volt az az ese-

mény, hogy Gr. Apponyi az egyesült ellenzék nevében üdvözölte Kossuth Ferenczet és kilátásba helyezte, hogyha ex-lexben feloszlatják a képviselőházat, akkor ő egész pártjával együtt lelép a 67-es alapról és csatlakozni fog a Kossuth párthoz. Ez azt jelenti, hogy az ország jogait nem lehet a közösség mellett megvédeni, hanem arra kell törekedni, hogy Ausztriától egészen legyünk függetlenek. Az *egyesülés* jan. 4-én létre is jött. Apponyi egész pártjával belépett a Kossuth pártba.

Az országgyűlés bezárása. Ő felsége, a király jan. 4-én trónbeszéddel rekesztette be az országgyűlést. Az ellenzék nem ment el a trónbeszéd meghalgtatására. A képviselő választásokat nem sokára elrendelik. Körülbelül február első napjaiban hajtják végre.

Világkrónika.

Port Artur elesett. Mikor a keresztyén világ át lépett az új esztendőbe: akkor adta fel *Stössel* tábornok Port-Ártur várát. Most már egészen bizonyos, hogy Port-Ártur a japánoké. *Stössel* belátta, hogy tovább nem tarthatja és így jobbnak látta feladni, különben sem védhette volna tovább, mert a lőpora teljesen elfogyott. Élelmi szert se lehetett bevinni, úgy körül volt zárva a japánok által. Az oroszok mielőtt feladták volna a várat elsüllyesztették a még meglevő hajókat. *Stössel* szabadon bocsátják a japánok, mert katonai becsületére fogadta, hogy többet nem harcol a japánok ellen. Hogy a várrórséggel mi lesz, az még nem tudható. Port-Ártur ostroma 11 egész hónapig tartott, vele a világ legerősebb vára véteit be.

Ausztriában kormány váltságot hozott az új év. *Körber* Ernő miniszterelnök beadta lemondását, mert az inség kölcsön javaslat tárgyalásánál a bizottság leszavazta. A császár elfogadta a lemondást és *Báró Gautsch* nevezte ki miniszterelnöknek.

Viharok, külföldön. Az új esztendő első napjaiban közép Európán óriási nagy hó-viharok vonultak át. Különösen Németországban pusztított a vihar. A legnagyobb pusztításokat a tengerparton okozott. Lübeck egész alsóvárosába be korbácsolta a tengert, úgy, hogy az alacsonyabban eső utcák teljesen víz alá kerültek. Memelben 5 halászbárkát ért a tengeren az orkán. Az egyik *Saldkrugnál* zátonyra jutott, a másik eltűnt, a többi három pedig csak másnap reggel érkezett a kikötőbe. *Greiszvaldban* a vihar bedöntötte a szegényházat, mely három asszonyt s négy gyermeket temetett el. — *Rostock* külvárosát teljesen elkülönítette a dühöngő szélvész. Az ó várost teljesen elöntötte az ár, melyben egy bérkocsis megfuladt. — *Kielben* a gyalogjárás lehetetlen. Egy ujonan épült utca burkolata sülyedőben van. A vallamosok se közlekednek. A kikötőben sok hajót szétforgácsolt a vihar. A vonatösszekötést is teljesen megzavarták a dühöngő viharok. Svéd- és Norvégországgal szombat reggeli 6 órától meg-

szakadt a közlekedés. *Danzigból* egyáltalán nem indul hajó. *Kölnben* az összes táviró s telefon drótot széttepdeste a vihar. Egy gyermeket lesodort egy hajó fedélzetéről s többé nem is került ki a *Rajna* habjaiból. A vihar *Csehországban* kezdett csak vesztetni erejéből, de azért ott is jelentékeny károkat okozott. Hozzánk már kimerülve érkezett.

Egyházi élet.

A hit hegyeket mozdít, így tanítja Pál apostol, jelezni akarván azt a roppant nagy erőt, mely az élő hitben nyilvánul. Az apostol tapasztalta, látta a hit erejét azért beszél olyan meggyőzően. Egyházi élet, munkásság ma sincs hitnélkül. A Krisztusba vetett hitnek és anyaszentegyházunk iránti szeretetnek igen szép megnyilatkozása amaz *Urvacsora* osztással egybekötött istentisztelet is, melyet a f.-tömösi és környékbeli hiveink részére tartott *Demes Péter* körlelkész társunk, kar. II-od napján. Ötvennél többen vettek urvacsorát ez alkalommal. Az Istentiszteletek vonzóbbá tétele czéjából most egy hármionium beszerzésén fáradoznak ottani hiveink. Az ügyet *Kiss József* atyánkfia mozgatja, s így annak sikerülni kell. A hit megtermi a maga gyümölcseit e téren is. Úgyancsak itt említjük meg azt is, hogy *Kiss József* atyánkfia buzgkodása folytán 70 drb. Prot. Árvaházi Naptár forog közkézen ottani hiveink között és a Vasárnap 52 példányban megy oda, mely számban nem foglaltatnak benne a hosszufalusi előfizetők.

Brailai egyházunkban (Románia), mint onnan írják, *Koncz* Ferencz lelkész oda költözése óta igen pezsgő egyházi élet indult meg. A hit-élesztést, s a magyar haza szeretetének ápolását az *egyházi estélyek* rendezésével kezdték meg, melyeket buzgón látogatnak ott lakó hiveink. Az ó év végéig három egyházi estélyt tartottak. A harmadik a következő sorrenddel folyt le: 1. Oh, seregeknek . . . énekelte a közönség. 2. Felolvasás. Tartotta: *Koncz* Ferencz lelkész. 3. Szavalt: *Albu* Mária k. a. 4. Hymnus az éjhez: Énekelte a ref. férfi dalárda. 5. Szavalt: *Hölczler* Jakab. 6. *Hymnus*. Énekelte a közönség. A szép estélyen igen sokan vettek részt. Ottani hiveink jelenleg 3 példányban járatták a Vasárnapot. Csak előre a jó után!

Székelyudvrhelyi ref. egyházunkban. decz. 26-án történt meg a megyebíró és egyházfi választás. Megyebírónak egyhangulag *Keszler* János, egyházfiaknak *Herczegh* Albert és *Bodrogi* István választottak meg. Az új hivatalnokok karácsonyharmad napján tették le az esküt a templomban. Adjon Isten új hivataluk folytatására erőt és segédelmet.

Halálozás. Lapunk felelős szerkesztőjét Nagytiszt. *Nagy* Károly theol. tanárt súlyos csapás érte. Atyja *Nagy* Gergely, a kisborosnyói ev. ref. egyház ny. kántortanítója múlt év decz. hó 28-án, 78 éves korában meghalt. *Nagy* Gergely egészen a régi világ embere volt, kiben erős kötelesség érzet, nemes egyszerűség, becsületesség, rendületen hit összpontosult. Nem ismerte a mai

világ ferde kinövéseit. Az ő világa a család és az iskola volt. Embereket nevelt nemcsak a gyermekeiből, hanem a tanítványaiból is. S most nemcsak a szép »nagy« család siratja, hanem siratják a kik ismerték, mert azok szerették is. A gyászba borult családnak adjon a jó Isten vigasztalást. Haláláról a következő gyász jelentést adták ki: »Alulírottak a vesztés fájdalmától lesujtva, de az Ur akaratán megnyugvó lélekkel tudatják, hogy a jó férj, önfeláldozó édesapa, nagypapa, a riika munkásságu férfiu, egyházának, hazájának a vallás- és nevelésügy terén 50 éven tul működött buzgó szolgája Nagy Gergety, a kisborosnyói ev. ref. egyházközség nyug. kántor-tanítója, földbirtokos és 1848—49-es honvédhuszár életének 78-ik, hivatali szolgálatának 56-ik, harmadszori boldog házasságának 38-ik évében, f. hó 28-án hirtelen jobb létre szenderült. Elfogyott az erő, melyet a vallás munkássának s a munka hitvallójának a Teremtő sáfárkodásra adott vala s amelyet a jó szolga ugy használt, hogy »hiv volt a kevesen«. Szerény munkakörben, de felelősségteljes hivatásban, sulyos kötelességteljesítésben, mint egész ember állta meg helyét. Hitünk mondja, hogy »a ki hiv volt a kevesen:« »többre bizatik meg ezután«. Bemegy az ő Urának örömébe! Temesése f. évi december hó 30-án d. u. 2 órakor lesz. Nyugalma legyen csendes! Emléke áldott!!! Kisborosnyó, 1904. december hó 28-án. Özvegye: Nagy Gergelyné szül. Kotsis Terézia. Gyermekei: Nagy Lajos és neje Benkó Lujza. Nagy Gábor és neje Molnár Julia. Nagy Ágnes és férje Borbáth László. Nagy Irma és férje Kiss Gyula, lelkész. Nagy Károly és neje Sylvester Ilona. Nagy Gerő és neje Székely Mariska. Nagy Teréz és férje Álbú András. Nagy Erzsébet. Damó Anna mint nevelt leánya és férje Katona Barabás. Unokái: Nagy Emma férjzett: Kovács Áronné. Nagy László, József, Sándor, Gábor, Juliska, Mariska, Iluska. Borbáth Irén, Andor, Samu, István. Kiss Ernő, Gyula, Irma, Erzsé, Vilmos, Amália. Nagy Ilonka, Zsófia, Károly. Katona Ida. Dédunokái: Kovács Róza és Kálmán.«

Nyomorban.

Vannak olykor perczek
Az én életemben,
A mikor nagyon fáj
Az is, hogy születtem . . .
Ha sok ezer ember
Gazdagságát látom,
Azt hiszem, legnagyobb
A nyomoruságom
Ezen a világon . . .

Vannak olykor perczek
Az én életemben,
Mikor nem fáj az, hogy
E sorsba születtem,
Ha millió ember
Nagy nyomorát nézem
Felháborgó szívem
Megnyugszik egészen
S a nyomort nem érzem . . .

Hegyi István.

Élet igazságok.

Az igaz sehol sem, a gonosz pedig mindenütt és mindig fél.

A szenvedést ne keresd, de ne is kerüld, midőn Isten méri rád az igazság és kötelesség ösvényén.

Jó akaró gyávasággal senkit se igyekezzél a szent ügy melletti buzgóságában feltartóztatni.

Isten akaratán megnyugodva és bátor lélekkel menj szembe a rád mért szenvedésekkel.

A magas hegyeken magasztos érzelmekkel telik el minden meg nem romlott lélek.

Elragadó látomány, az igaz buzgósággal imádkozó.

Keress olykor te is a magányt, hogy zavartalanul folytathasd kegyes elmélkedéseidet.

Nagyon gyenge védelem az, mikor az okokból kifogyva piszkolódáshoz, szitokhoz kell folyamodnod.

Csak az igaz lelkü ember várhatja Istentől kegyes kívánságai meghallgatását.

Isten sem rangra, sem hivatalra, hanem csak igénytelen erényre tekint.

Dicsvágy és hiuság — veszélyes két ellensége a valódi nagyságnak és valódi boldogságnak.

Mai képünkhöz.

Ojama japán főhadvezért mutatjuk be olvasóinknak a Vasárnap mai számában. Említettük már, hogy a japán szárazföldi hadsereg négy tábornagy vezetése alatt áll. Ezeknek feje: Ojama. Jelenleg Mukden körül táborozik. Kuropatkinnak, hir szerint, már félmillióra megy a hadserege. Ezzel kell, hogy Ojama felvegye a harcot. Eddig a szerencse a japánoknak kedvezett, különösen a tengeren. De mig Port-Artur ostroma tartott, azalatt, halogatta Kuropatkin a nagyobb csatát azon célból, hogy ideje legyen hadseregét szervezni. Egyéb iránt a Port-Arturnál felszabadult japán sereg is most siet Ojama segítségére.

Vegyes hírek.

Olvasóinkat szivesen kérjük, hogy a kik továbbra is jártni akarják a Vasárnapot, de most nincsenek abban a helyzetben, hogy az előfizetési pénzt beküldhessék: írják meg nekünk egy levelező lapon. Mi várunk a lapárával, csak éppen tudjuk a szándékát. Azon szegény egyházak, melyek az Értekezlet és a közhasznú szövetkezet szivességéből kapták a mult évben a lapot, az idén is kapni fogják.

A „Vasárnap“ mai számához csatoltuk a mult évi tartalomjegyzéket és így e számot még mindenik régi előfizetőnknek megküldöttük. A hiányzó számokat szivesen megküldjük, ha arról egy levelező-lapon értesítenek.

Érdekes lelet. A nagyváradi szőlőhegyekkel szomszédos szaldobágyi Istenhegyen András János szőlőjében a napokban érdekes leletre bukkantak talajforgatás közben ugyanis egy elporlott keményfa koporsó vázát ásták ki. A koporsóból azonban, csak a koporsót borító vasváz maradt éppen. Ebben a vasvázban egy nehéz török selyembe öltöztetett csontváz feküdt. A koporsóban több török pénzt is találtak, de különösen feltűnt a halott selyemruhája, amely teljesen ép volt. Az érdekes lelet valószínűleg a török hódoltság idejéből való.

Halálozás. Bágyoni Szabó Sámuel a kolozsvári ev. ref. kollegium ny. tanára, a kolozsvári ref. egyházközség tiszteletbeli presbytere, ny. 1848—49 beli honvéd tüzér főhadnagy, a kolozsmegyei honvédegylet tiszteletbeli elnöke, stb. f. hó 1-én d. u. fél 3 órakor, életének 76-ik évében, hosszú szenvedés után elhunyt.

Thököly Imre hamvai. Thallóczy Lajos, a magyar kormány megbízottja, az izmedi temetőben, mint Konstantinápolyból jelentik, már kiásatta Thököly Imre hamvait is. A török kormányzó Izmedben a magyar küldöttséget igen melegen fogadta. Thallóczy Lajos meglátogatta a kormányzót és az örmény érseket. A magyar küldöttség hosszas kutatás után. Mikes Kelemen naplója nyomán rátalált az örmény temetőben Thököly sirjára, amely nem ott van, ahol a föli-ratos tábla jelzi, hanem nem messze ettől a két platánfa között. Fölásták a sirt s megállapították a hamvak hitelességét. Thököly földi maradványait ládába zárták, lepecsételték. Konstantinápolyba szállították és karácsony estéjén a galatai St. Benoit-templomban helyezték el Rákóczi, Zrínyi Ilona és a bujdosók hamvai mellé. Thallóczy Lajos sikeresen befejezvé miszióját, december 27-én visszautazott Budapestre. A hamvakat a tavasszal hozzák haza.

Egy negyedmillió korona zergékért. Hohenlohe herceg a Tátrába kőszáli zergéket akar meghonosítani és külföldről hat szép példányt importált, melyekért egy negyedmillió koronát adott. Ezen kőszáli zergék közül egy példány idegen területre révedt, amit dr. Radnai Sándor rókuszi orvos közönséges zergének nézett és vadászat közben lelőtt. Most Hohenlohe herceg kártérítési pört indít az orvos ellen 40,000 korona erejéig.

Tótok katasztrófája. Észak-Amerika Maryland államában. Oldtownban ötven magyarországi származású tót munkást ért halálos katasztrófa a minap. A tótok egy vasuti vállalatnál voltak alkalmazva s egy nagy faházban laktak, mely petroleumos hordók felrobbanása következtében összeomlott. Ötvenen voltak a házban, férfiak, nők és gyermekek s mindnyájan odavesztek.

Leesett a vonatról. Szomoru új esztendő érte Kövér Sándor temesvári kisegítő-kalauzt. A szerencsétlen ember ugyanis Oravicza és Jassenova állomások közt, amint egyik kocsiból a másikra át akart szállani, leesett a robogó vonatról és halálos sérüléseket szenvedett. A vonat tovább robogott és észre se vették, hogy Kövér hiányzik. Szerencsére egy kisegítő mozdony haladt nemso-

kára a vonat után, amelyen aztán a súlyosan megsérült kalauzt Jassenovára s onnan haza Temesvárra szállították, különben megfagyott volna az amugy is félholt ember. Kövér Sándor, aki különben málházó, 36 éves, nős és két gyermek atyja. A szerencsétlen családapa állapota aggasztó.

Négyezer font sterling egy régi könyvért. Londonban a múlt hét szombatján régi könyvek elárverezése alkalmával egy zsoltárkönyvet 4000 font sterlingért (96.000 koronáért) adtak el. Egy Baer nevű frankfurti könyvgyűjtő vásárolta meg a ritka hönyvet, melynek »Psalmorum Codex a czime és 1459-ben jelent meg Mainzban, az ottani karthauzi kolostor költségén. Nagy gót betűkkel nyomtatott könyv ez 136 pergamentlapon, kötése disznóbőrből készült és érczkapcsokkal van ellátva. A könyv ritkaságát fokozza, hogy mindössze busz példányban nyomtatták s ezekből ma csupán tizenkettő holléte ismeretes. A szóban forgót 1887-ben fedezték föl a freienthurni grófi kastély magánkönyvtárában.

Hasznos tudnivalók.

Hogyan óvjuk meg ruháinkat a megfagyástól. Nagy mosásoknál, a téli hónapok beálltával, gyakran ki vagyunk téve annak a veszélynek, hogy a ruha megfagy a kötélén. Ez nemcsak kellemetlenség, hanem ártalmára is van a ruhának, pedig könnyen segíthetünk rajta. Ha az utolsó öblítő vízbe egy marék konyhasót hintünk, akkor biztosan felakaszthatjuk ruháinkat a padlásra még a legfinomabb darabokat sem kell féltetnünk, mert így nem fagy meg.

Nátha elleni szer. Egy kávéskanálnyi kámforszeszt tegyünk egy mély széles edénybe, azt töltsük meg félig forró vízzel. Készítsünk egy papirtölcsért, az orrunkat illesszük rá és 10—15 percig szívjuk fel a gőzét. Ezt ismételve 4—5 órai időközökben, már háromszori használat után elmúlik a nátha.

Szerkeztő postája.

G. J. Szováta. Az új évi czimezés már kívánsága szerint lesz. Ez is ritka a mai világban, midőn minden ember a czim után fut. Bár többen követnék a szép példát

K. I. Rugonfalva A küldött 4 koronából 2 kor. hátralék, a más 2 kor. a folyó év első felére irtuk be.

B. G. Csernátfalva Biz' az megesik, hogy egyik másik előfizetőnk vagy mi, vagy a nyomda elkereszteli. Hogy itt is megesett, sajnáljuk, de jövőre kiigazítjuk.

B. J. Zágony. Levél ment.

K. J. Felső-Tömös. Levél ment.

D. J. Nyárad-Szereda. A múlt félévről hátralékban lévén, 2 koronát annak törlésébe irtuk; kettőt ezen év első felére jegyeztünk be.

Ifj. Cs. M. Tordaszentlászló. Könnyebb elszámolás kedvéért, a küldött egy koronára, ez év ápr. 1-ig fogja a lapot kapni. Így van ez jól.

T. S. Felvincz. Elő jegyeztük. A dolog rendben van. Legyen nyugodt.

Zs. K. Szilágysomlyón. Megjött a múlt év utolsó negyedére szóló előfizetés. Kaptam mind két levelező-lapodat is. Ugy járok el, mint irtad: megindítottam a lapot a bejelentett új előfizetőknek is.